

LEHTIKUVA

Milanon Piccolo Teatron 31-henkinen seurue purkautuneena Helsingin lentoasemalla.

"Taiteellisuus tärkeämpi kuin taloudelliset edut" Piccolo Teatro saapui eilen

Milanon Piccolo Teatro on valaissut taiteellaan koko Edinburgin», kirjoitti äskettäin eräs englantilainen kriitikko. Mukaan tämä ja tukuttain muitakin yhtä ylistäväsävyyksiä lausuntoja taiteestaan saapui Helsinkiin eilen 31-henkinen seurue Italian kiistämättömästi parhaasta ja nykyään koko maailman huomattavimpiin teattereihin lukeutuvasta Milanon Piccolo Teatrista.

Tämä teatteri on vain kymmenkunta vuotta kestäneen toimintansa aikana pystynyt kouriintuntuvasti osoittamaan kriittiselle kansainväliselle teatteriyhteisölle, että Italiassa osataan tehdä muutakin kuin laulaa. Tuskin olivat seurueen jäsenet ehtineet kunnollisesti laskutua ja kokonaista kahdeksan kuutiometriä erilaista näyttämötarastaa ehdittyä purkaa Suomen kamaralle, kun taiteilijoiden jo piti vaihtaa siviiliasunsa näyttämökuihin ja astua ensimmäisen kerran suomalaisen yleisön eteen eilen illalla Kansallisteatterin lavalla.

Saapumishetkellä olivat kaikki seurueen jäsenet, kuten jokainen saattaa arvata, kuumeisen kiireen vallassa, mutta heidän onnistuneet roiffatuiivat hetkiseksi lehtimiesten haastateltaviksi teatterin perustaja ja johtaja tri Paolo Grassi, taiteellinen johtaja sekä ainoa ohjaaja Giorgio Strehler ja teatterin kannattava voima, miespuolinen näyttelijä, kansainvälinen kuuluisuus Marcello Moretti.

Nämä kolme herraa edustavat etelämaista temperamenttia, joka purkautuu ilmoille nopeana puhelutvana sekä vilkkaina puhetta säestävinä kädenliikkeinä.

Ohjaaja Strehler kertoili teatterin syntyvaiheista. Perustaminen tapahtui vuonna 1947, jolloin Italiassa ei ollut vielä ainoatakaan r.s. kiinteää teatteria, vain noudatettiin yksinomaan vanhaa italialaista teatteritraditiota liikkuvine näyttämöseurueineen. Seurueet pysyivät koossa 6-9 kuukauden ajan, minkä jälkeen ne hajosivat ja kootaan toisista näyttelijöistä uusi ryhmä. Silloin katsottiin olevan tarpeellista perustaa yksi kiinteä teatteri. Piccolo Teatron perustaminen ei sinänsä merkinnyt vielä taiteellisesti mitään, mutta näimme, että tässä meillä oli pohja, mille rakentaa. Meidän teatterissamme on alusta lähtien asetettu taiteelliset pyrkimykset taloudellisten etujen edelle. Tiesimme myös, että on huomattavasti helpompi työskennellä, kun on kiinteä henkilökunta. Ja tänne asti onkin teatterin väki aina tekniikoita myöten pysynyt jokseenkin samana. Mainittakoon, että Piccolo Teatro on edelleenkin Italian ainoa kiinteä teatteri.

Piccolo Teatro saattoi ensimmäisenä italialaisena teatterina maansa teatteritaiteen kansainväliseen tietoisuuteen. Erikoisesti se on niittänyt laakereita kansainvälisillä näyttämöillä käyttämällä vanhaa italialaista komedia-tyyliä, commedia dell'arte, jonka näytteenä Suomessakin esitetään Carlo

Goldonin "Kahden herran palvelija". Tämän tyylin on ohjaaja Strehler nerokkaalla tavalla uudistanut. Ennen Piccolo Teatraa ei italialaisella teatterilla ollut kiinteää suhdetta commedia dell'arteen. Piccolo Teatro otti sen ohjelmaansa, koska se kuuluu osana kansalliseen italialaiseen teatterityyliin, jonka ylläpitäminen kuuluu teatterin pyrkimyksiin. Kymmenen vuoden aikana on esitetty kolme näytelmää vanhan improvisaatioteatterin tyyliin. Muut esitetyistä 70 näytelmästä edustavat kansallisia ja kansainvälisiä draamoja Shakespearesta moderneihin näytelmiin asti. Ohjelmisto on siis hyvin vaihteleva.

Luulisi tuottavan vaikeuksia näytellä vieraisissa maissa, joiden teatteriyhteisö ei osaa italiaa. Näin ei ole kuitenkaan laita, vakuuttaa ohjaaja Strehler. Ohjelma on ulkomaita varten valittu siten, että yleisö pystyy seuraamaan ymmärtämättä sanaakaan. Kun seurue esiintyi ensimmäisen kerran Pariisissa "Kahden herran palvelijoinen" pelättiin hiukan, kuinka siinä tulisi käymään. Pelko oli kuitenkin aivan aiheeton, sillä yleisö pystyi täydellisesti seuraamaan näytelmän kulkua. Ja se nauro

ilalainekin yleisö. Ja niin on tapahtunut kaikissa muissakin maissa. Näytelmä perustuu näet erittäin suuressa määrässä liikehtimiselle ja miineille. Tämän tyylin näytelmissä on taiteilijoilla melkein rajattomat mahdollisuudet improvisoida. Tietysti on olemassa

juoni ja määrätty repliikit, mutta niitä voivat näyttelijät täydentää aina inspiraationsa ja tilanteen mukaan. Vanhoja naamionäytelmiä esittäviä puuroksia ja maalauksia on pidetty esikuvina näytelmän liikkuvuudesta ja miimillisestä puolesta luodessa. Näin on päästy mahdollisimman lähelle alkuperäistä esitystyylä.

Kuuluisa harlekiini

Maailmanmaineen saavuttanut "Kahden herran palvelijan" harlekiini Marcello Moretti kertoi, että hänen esiintymisensä riippuu suuresti yleisöstä. Aivan äskettäin improvisoi yleisö hänet tekemään temppeja, joita hän ei ole tehnyt kymmeneen vuoteen. Tämän vuoksi esitykset vaihtelevatkin suuresti illasta toiseen aina sen mukaan, kuinka vastaanottavainen yleisö on.

Kun taiteilija Morello, joka on kooltaan pienenkö sekä erittäin siro, kertoili elehtien elämästään, oli vaikeata kuvitella häntä muiden kuin koomillisten osien esittäjänä. Itse hän väitti kuitenkin näyttelevänsä yhtä mielellään myös traagillisia osia. Mutta suurimmat menestyksensä hän on kuitenkin saavuttanut koomillisissa osissaan.

Marcello Moretti kertoi syntyneensä Venetsiassa 46 vuotta sitten, mitä yksikään haastateltaja ei tahtonut uskoa todeksi hänen poikamaisen ulkomuotonsa vuoksi. Hän kävi aikoinaan Rooman teatteriakatemian sekä ryhtyi sitten kiertelemään muiden italialaisten den mukana, kunnes hän liittyi Piccolo Teatron perustamisvaiheessa sen henkilökuntaan. Varsin liikkuvaa lajia on kuitenkin myös Piccolo Teatro, sillä neljän kuukauden ajan vuodesta se matkustaa maasta maahan. Se on käynyt aina Etelä-Amerikassa saakka.

Kahdeksana kuukautena tehdään työtä omassa teatterissa Milanossa.

Ajat ovat kovasti muuttuneet sitten teatterin perustamisen. Ensimmäisinä vuosina oli valmistettava jopa kahdeksankin näytelmää vuodessa, koska muuten ei olisi riittänyt katsojia. Nykyään riittää 2-3 näytelmää. Samaa ohjelmaa voidaan pyörittää vaikkapa kaksi vuotta. Eikä yleisöstä ole liioin enää puutetta. Teatterilla on 12.000 vakinaista kanta-asiakasta, joilla on omat tilauspaikkansa näytännöissä.

Vaistomaisesti palautui haastattelussa puhe jälleen improvisaatiinäytelmiin. Moretti kertoi, että hän on koettanut puhaltua vanhojen naamionäytelmien ennen hyvin sidottuihin ja rajoitettuihin harlekiini-tyyppisiin henkeä ja tehdä ne inhimillisiksi. Vanhojen näytelmien etuna hän pitää sitä, että niissä on välitöntä huumoria. Modernin draaman suurin haitta on taas, että näytelmä tehdään liian älylliseksi, välitön huumori unohdetaan.

Mitä tänäkertaisen "Kahden herran palvelijan" tulee, on se äskettäin kokenut muodon muutoksen. Se esitettiin kylläkin Skandinaviassa pari vuotta sitten, mutta toisenlaisena versiona.

Koska improvisaatiinäytelmissä merkitsevät mimmiikka ja liikehtiminen paljon, on tähän puoleen kiinnitetty huomiota näyttelijöiden koulutusta järjestettäessä. Piccolo Teatrolla on oma teatterikoulunsa, jonka ohjelmassa on mm. tanssi ja toisaalta myös voisi sanoa akrobatiakin, jota melkein tarvitaan monissa osissa.

Piccolo Teatron seurue esittää vielä tänään ja huomenna Kansallisteatterissa "Kahden herran palvelijan" ja torstaina Ruotsalaisessa Teatterissa italialaisen Pirandellon "Tänä iltana me improvisoimme".

LEHTIKUVA

Piccolo Teatron silmäntekevät lehtimiesten haastateltavina. Oikealta: ohjaaja Giorgio Strehler, johtaja Paolo Grassi, maailmankuulu harlekiini, näyttelijä Marcello Moretti ja kauniimman sukupuolen edustaja näyttelijätär Gabriella Giacobbe.